

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **55829** (13) **U**
(51) МПК (2009)
A61B 5/02

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ВИЗНАЧЕННЯ ЕНДОТЕЛІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ СУДИН ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ЩИТОВИДНОЇ ЗАЛОЗИ

1

2

(21) u201007515

(22) 15.06.2010

(24) 27.12.2010

(46) 27.12.2010, Бюл. № 24, 2010 р.

(72) ЗУБКОВА СВІТЛАНА ТИХОНІВНА, БУЛАТ
ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА, МАРКОВ ВАЛЕНТИН
ВАСИЛЬОВИЧ

(73) ДЕРЖАВНА УСТАНОВА "ІНСТИТУТ ЕНДОК-
РИНОЛОГІЇ ТА ОБМІНУ РЕЧОВИН ІМ. В.П. КОМІ-
САРЕНКА АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ"

(57) Спосіб визначення ендотеліальної функції
судин при захворюваннях щитовидної залози, який
включає визначення показників реактивності су-
дин, який **відрізняється** тим, що проводять оклю-

зійну венозну плетизмографію в зоні гомілок, ви-
значають величини показників резистивного типу,
що характеризують ступінь розширення артеріа-
льних судин та резерв вазодилатації артерій:
об'ємну швидкість артеріального кровоплину (АК) у
спокій і після 3-хвилинної ішемічної проби, макси-
мальний артеріальний кровоплин (МАК), їх співвід-
ношення (МАК/АК) та інтенсивність приросту кро-
воплину (МАК/t, де t - час появи максимального
току крові), визначають також показники ємкісного
русла: венозну ємкість та швидкість спорожнення
вен, і при зміні цих чинників відносно референтних
величин встановлюють ендотеліальну дисфункцію
судин.

Корисна модель належить до медицини, зокре-
ма ендокринології, кардіології та ангіології і мо-
же використовуватись для визначення ендотеліа-
льної дисфункції судин при захворюваннях
щитовидної залози (ЩЗ) з порушенням її функціо-
нального стану для прогнозування розвитку чи
перебігу серцево-судинних ускладнень у процесі
лікування цих захворювань та при підготовці до
хірургічного втручання.

Відомо, що порушення функціонального стану
ЩЗ здатні значно дестабілізувати стан серцево-
судинної системи шляхом впливу на метаболічний
та енергетичний обмін, нейрогуморальну та гемо-
динамічну регуляцію. Недостатність тиреоїдних
гормонів супроводжується накопиченням гіалуро-
нової і хондроїтинсірчаної кислот та глікопротеїна
муцина, що викликає набряк тканин, зниження
метаболізму вуглеводів і ліпідів, все це сприяє
підвищенню їх концентрації в крові і, змінюючи
метаболізм судин та їх функціональну активність,
призводить до ендотеліальної дисфункції.

Визначення стану ендотелію судин у хворих
на захворювання ЩЗ з порушенням її функціо-
нального стану має важливе значення, оскільки його
зміни призводять до розвитку артеріальної та ле-
генової гіпертензій, атеросклеротичних змін судин
та ін.

Відомі методи діагностики ендотеліальної ди-
сфункції судин у хворих на серцево-судинну пато-
логію, які базуються на доплерографічному дос-
лідженні судин плечової артерії за оцінкою
вазодилатуючих реакцій при проведенні функціо-
нальних проб [Celenmayer D., Sorensen K., Gooch V.
Non-invasive detection of endothelial dysfunction
in children and adults at risk atherosclerosis (неінва-
зивне визначення ендотеліальної дисфункції у
дітей та дорослих для діагностики ризику атеро-
склерозу) // Lancet. 1992. - 340. P.1111-1115; Заяв-
ка РФ №2005113243 МПК A61B5/02, опубл.
10.11.2006]. Однак, дані методи діагностики не
дозволяють отримати інформацію про стан різних
ланок судинного русла.

Також відомий і спосіб прогнозування розвитку
ендотеліальної дисфункції, за визначенням мор-
фометричних змін плечової артерії та вазодила-
туючих та вазоконстрикторних чинників тону-
судин на ранньому етапі (Пат. України №25235 U,
МПК A61B5/02. Опубл. 25.07.2007, Бюл. №11). За
даним способом оцінюється стан ендотеліальної
функції плечової артерії і є недостатньо інформа-
тивним, оскільки атеросклеротичні зміни судин
раніше і найчастіше формуються у судинах серця,
мозку і нижніх кінцівок.

В основу даної корисної моделі поставлено
завдання удосконалити спосіб визначення енто-

(13) **U**

(11) **55829**

(19) **UA**

теліальній функції судин при захворюваннях щитовидної залози шляхом проведення оклюзійної венозної плетизмографії (ОКВП), що дозволить інформативно виявити наявність субклінічних (латентних) чи клінічних (маніфестних) порушень судин резистивного і ємкісного типів.

Поставлене завдання вирішується тим, що у способі, який включає визначення показників реактивності судин, згідно з даною корисною моделлю, проводять ОКВП в зоні гомілок, визначають величини показників резистивного типу, що характеризують ступінь розширення артеріальних судин та резерв вазодилатації артерій: об'ємну швидкість артеріального кровоплину (АК) у спокої і після 3-хвилинної ішемічної проби, максимальний артеріальний кровоплин (МАК), їх співвідношення (МАК/АК) та інтенсивність приросту кровоплину (МАК/т, де т, час появи максимального току крові), визначають також показники ємкісного русла: венозну ємкість (ВЄ) та швидкість спорожнення вен (ШСВ) і при зміні цих чинників відносно референтних величин встановлюють ендотеліальну дисфункцію судин.

Ступінь змін цих чинників дозволяє виявити порушення в артеріальному і венозному ланцюгах кровообігу на різних стадіях формування патологічного процесу (латентна чи маніфестна стадія).

Запропонованим способом досліджено стан судин гомілок у 10 здорових осіб та у 39 хворих на гіпотиреоз, що приймають терапію левотироксином. Серед них виділені 3 групи хворих в залежності від наявності артеріальної гіпертензії (АГ) різного ступеню чи її відсутності, що є показником важкості змін судин. 1-у групу становили 20 хворих, що мали нормальний артеріальний тиск, 2-у - хворі на гіпотиреоз, ускладнений АГ другої стадії та 3-ю - ускладнений АГ і ішемічною хворобою серця. Комплексна порівняльна оцінка параметрів ендотеліальної дисфункції судин, які характеризують різні ланцюги кровообігу, дає можливість прогнозувати їх розвиток на ранньому етапі захворювання. Параметри показників, які досліджували в залежності від стадії патологічного процесу, наведені в таблиці.

Таблиця

Показники ОКВП	Здорові N=10	Група 1 N=20	Група 2 N=12	Група 3 N=7
АК, мл/100мл тк. мин	2,25±0,12	2,42±0,25	1,5±0,36*	0,91±0,15*
МАК, мл/100мл тк. мин.	12,3±0,5	12,0±2,0	4,8±1,8*	4,2±0,9*
МАК/АК, відн.од.	6,1	5,3	3,0	3,5
t, с	3,61±0,50	5,85±0,55*	6,52±0,72*	9,44±0,65*
МАК/t, мл/100мл тк. мин/с	4,90±0,23	2,49±0,46*	0,85±0,37*	0,42±0,23*
ВЄ, мл	2,07±0,14	2,17±0,14	2,98±0,10*	4,5±0,35*
ШСВ, мл/100мл тк. мин	49,0±4,0	45,0±6,4	59,0±4,8*	32,0±3,4*

Примітка: достовірність різниці - * (P<0,05)

Як видно з таблиці, у пацієнтів 1-ї групи спостерігали тільки незначне зниження показника МАК/АК, подовження часу піку (t) максимального кровоплину та зниження показника інтенсивності приросту кровоплину МАК/t, що свідчить про початкове зниження судинної реактивності (латентні, субклінічні зміни). У хворих 2-ї групи зміни попередньо вказаних чинників прогресували і відбувались на тлі зменшення величин АК і МАК та підвищення ВЄ і ШСВ. Ці зміни свідчать про більш виражене зниження судинної реактивності гомілок і відповідає вже маніфестній (другій) стадії змін. У пацієнтів 3-ї групи відмічено прогресування змін показників, що характеризують стан як резистивних, так і ємкісних судин гомілок і можуть бути віднесені до маніфестної третьої стадії. На відміну від другої стадії змін у цих хворих знижується швидкість спорожнення вен.

Приклад 1

Хвора С., 36 років. Поступила у відділення ендокринної патології з діагнозом: гіпотиреоз середньої важкості, метаболічна кардіоміопатія, СН 1ст.

Приймає замісну терапію L-тироксином (100мкг) протягом 7 років. При додатковому обстеженні і проведенні ОКВП за допомогою електроміоплетизмоаналізатора ЕМПА-201 гомілок після ішемічної проби виявлена наявність зниження величин співвідношень - МАК/АК (5,07) і МАК/t (3,04) при незмінених величинах інших показників, що свідчить про початкове зниження спроможності артеріальних судин до розширення, тобто зниження судинної реактивності і вказує на ендотеліальну дисфункцію артеріальних судин гомілок та необхідність подальшого спостереження і надання додаткової медикаментозної терапії для профілактики прогресування встановлених змін.

Приклад 2

Хвора Х., 45 років. Д-з: Гіпотиреоз, важка форма, метаболічна кардіоміопатія, артеріальна гіпертензія 2ст., 2ст., СН 1ст. Приймає замісну терапію (еутирокс - 125мкг) протягом 5 років. При додатковому проведенні ОКВП встановлено зниження величин АК (1,58), МАК(4,9), подовження величини t (5,10), зменшення показника МАК/t (0,98), збіль-

шення показників ВЕ (2,89) і СОВ (56,0), що свідчить про зміни судин резистивного і ємкісного типів, зниження судинної реактивності і резервних можливостей. Встановлений тип судинних порушень асоційований з наявною у хворой артеріальною гіпертензією і підтверджує у цьому випадку більш виражені зміни ендотеліальної функції, які можуть бути віднесені до 2 стадії змін (2-га група хворих), що потребують медикаментозної корекції і додаткових поглиблених обстежень.

Приклад 3

Хвора Д., 64 років. Д-з: Гіпотиреоз, важка форма, метаболічна кардіоматія, ІХС, артеріальна гіпертензія 2ст., 2ст., СН ст. Тривалість захворювання - 3 роки, замісна терапія - 125мкг еутирокса. При проведенні ОКВП виявлена направленість змін показників як у 2-ї групи хворих за винятком

наявного зменшення величини показника СОВ. Зміни показників є більш виражені і становлять: АК - 1,25; МАК - 4,8; МАК/АК - 3,2; t - 9,4 с; МАК/ t - 0,51; ВЕ - 4,5; ШСВ - 36, що відповідає маніфестним змінам ендотеліальної функції, яка спостерігається у хворих 3-ї групи хворих (3-я стадія змін).

Таким чином, спосіб виявлення ендотеліальної функції судин при захворюваннях щитоподібної залози є інформативним, дозволяє встановити початкові зміни судин і їх вираженість при маніфестній стадії, що є важливим для вибору тактики лікування хворих на гіпотиреоз різної важкості при призначенні замісної чи супресивної терапії у післяопераційному періоді, що дозволить зменшити фактори ризику розвитку серцево-судинних ускладнень, які виникають на тлі гіпотиреозу (ІХС, артеріальна гіпертензія).